

ΙΑΚΩΒΟΥ Τ. ΒΙΣΒΙΖΗ

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΟΥ
ΕΤΟΥΣ 1833 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΘΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ*.

3. ΣΥΡΑΣ¹

Πρὸς τὴν Σ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ Δημογεροντία τῆς Ν. Σύρας.

Ἀριθ. 231.

Κατὰ συνέπειαν τῆς ὑπ' ἀρ. 330 ἐγκυκλίου τῆς Γραμματείας ταύτης, λαβοῦσα ἡ Δημογεροντία καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν Προκριτοτέρων καὶ εἰδημονεστέρων τῆς Κοινοότητός της ἐπὶ τῶν τοπικῶν συνηθειῶν, σπεύδει ν' ἀπολογηθῇ εἰς τὰ ἐπ' αὐτῶν γινόμενα αἰτήματα.

Ἀπολογία εἰς τὸ 1 ζήτημα περὶ κληρονομίας.

Ἐνεργοῦντο ἀπαράλλάκτως αἱ διακελεύσεις τοῦ Νόμου.

Ὅμοίως εἰς τὸ 2 ζήτημα.

Οἱ γονεῖς ἦτον εἰς χρέος ν' ἀφίσουν εἰς τὴν διαθήκην των τῶν τέκνων των ὅλην τὴν περιουσίαν των, ἐξαιρουμένων μόνον δέκα τοῖς ἑκατὸν εἶχαν τὸ ἐλεύθερον νὰ τὸ διαθέσουν κατ' ἀρέσκειαν ἢ διὰ ψυχικὴν των ὠφελειαν, ἢ δι' ὅποιον ἄλλο

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 169 τοῦ 3 (1950) τεύχους τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

¹⁾ Ἡ ἀπάντησις ἐκ τῆς νήσου ταύτης, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων δύο νήσων Μήλου καὶ Ἰου δημοσιεύονται ἐξ ἀντιγράφων ἐκ τῶν εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους εὗρισκομένων πρωτοτύπων (Ἀρχεῖον Γιάννη Βλαχογιάννη. Κιβ. Δ. 127) ἀντιγραφέντων ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Βλαχογιάννη. Οὗτος κατὰ τὴν συνήθειάν του δὲν ἐσημείου εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἀντιγραφόμενα ἐνδειξὴν περὶ τοῦ ποῦ εὔρηται τὸ ἐξ οὗ ἀντέγραψεν ἑγγραφον. Ἐν προκειμένῳ τὰ πρωτότυπα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀντιγραφῆς των ὑπὸ τοῦ Βλαχογιάννη ὑπῆρχον εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, παρ' ὅλας ὁμως τὰς ἐρεῦνας μου δὲν τὰ ἀνεῦρον. Πρέπει ταῦτα καὶ σήμερον νὰ εὗρισκονται εἰς τὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῶν Γεν. Ἀρχείων ἀκατάτακτα, ἢ ἔλλειψις ὁμως ἐνδείξεως μοὶ κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ἀνέυρεσίν των. Ὅτι αἱ δημοσιευόμεναι ἀπαντήσεις εἶναι πιστὰ ἀντίγραφα ἐκ τῶν πρωτοτύπων, δὲν πρέπει νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία τις, διότι ὁ μακαρίτης Βλαχογιάννης ἦτο προσεκτικώτατος καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὰ γινόμενα παρ' αὐτοῦ ἀντίγραφα. Ταῦτα δημοσιεύομεν ἀπαράλλάκτως, ἄνευ δηλαδὴ διορθώσεως τῶν ἀνορθογραφιῶν.

δήποτε ἀντικείμενον, σημειωταῖον δὲ ὅμως ὅτι ὁ γονεὺς ἦτον αὐτεξούσιος εἰς τὴν διαθήκην του νὰ διαμοιράσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ τέκνα του, ὅπως ἔκρινεν εὖλογον, παραδείγματος χάριν εἶχε περιουσίαν ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν καὶ πέντε τέκνα, ἐδύνατο ν' ἀφήσῃ εἰς μὲν τὸ ἐν τεσσαράκοντα χιλιάδας, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τριάκοντα καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα ἀπὸ δέκα, ἡ διαθήκη ἦτον ἀμετάτρεπτος.

Ὅμοίως εἰς τὸ 3ον ζήτημα.

Ἐνεργοῦντο ἀπαραλλάκτως αἱ διακελεύσεις τοῦ νόμου.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ δὲν ἔχομεν παράδειγμα ν' ἀποθάνῃ τις ἄνευ συγγενεῖς εἰς τὴν πατρίδαν μας, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν ποῖος τὸν ἐκληρονόμει εἰς τοιαύτην περίπτωσιν.

Ὅμοίως εἰς τὸ 4 ζήτημα.

Ἐνεργοῦντο ἀπαραλλάκτως αἱ διακελεύσεις τοῦ νόμου.

Ὅμοίως εἰς τὸ 5 ζήτημα.

Ἐνεργοῦντο ἀπαραλλάκτως αἱ διακελεύσεις τοῦ νόμου.

Ὅμοίως εἰς τὸ 6 ζήτημα περὶ προικός.

Τὸ προικισθὲν τέκνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποξενούμενον πλέον ἀπὸ πᾶν κληρονομικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τοὺς γονεῖς του, ὥστε ἦτον ὑπόχρεον νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν δοθείσαν αὐτῷ προίκα, ἂν καὶ οἱ γονεῖς εἰς τὸν θάνατόν των ἄφιναν εἰς τὰ λοιπὰ τέκνα τριπλάσιαν περιουσίαν ἀπὸ ἑκείνην εἶχαν ὅταν τὸ ἐπροικοδότησαν. Σημειωταῖον ὅμως ὅτι ἡ προίξ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τέκνου δένυπέκει το ὡσαύτως εἰς κἀνὲν εἶδος χρέος τοῦ γονέως του μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐὰν τὸ χρέος τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν προικοδότησιν.

Ἀπολογία εἰς τὸ 7 ζήτημα.

Ἐνεργοῦντο ἀπαραλλάκτως αἱ διακελεύσεις τοῦ νόμου.

Ὅμοίως εἰς τὸ 8 ζήτημα.

Συγχωρεῖται ἡ ἐκποίηση τῆς προικός, ὅταν εἶναι περὶ τούτου σύμφωνον τὸ ἀνδρόγυνον διὰ τὰς ἐφεξῆς μόνον ἀνάγκας.

1. Διὰ νὰ ζωοθραφῶσιν.

2. Διὰ νὰ πληρώσουν χρέη νόμιμα.

3. Καὶ τέλος ἐὰν εἶναι νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὴν πωληθησομένην προίκα, ἵγουν νὰ λάβουν περισσότερον ἀπὸ ὅτι ἀξίζει.

Ἐκθέτομεν ὡσαύτως καὶ ἄλλας συνηθείας ὑπαρχούσας εἰς τὴν Κοινότητά μας, ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὰ ἀνωτέρω ὀκτὼ ζητήματα.

Ὅλα τ' ἀνδρόγυνα, ἀρ' ἥς ἡμέρας ἐλάβανον κοινωνίαν γάμου ἕως εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου μέρους ὅσα ἀγαθὰ ἀπέκτουν κινητὰ ἢ καὶ ἀκίνητα, καθὼς προσέτι καὶ εἰς ὅσα χρέη χρηματικὰ ὑπέπιπταν προερχόμενα ἢ ἀπὸ ἐμπόριον ἢ ἀπὸ ὁποῖον δήποτε ἄλλο τι, ἦτον ἡ ὠφείλεια καὶ τὸ βάρος ἐξ ἡμίσειας εἰς ἀμφο-

τερα τὰ μέρη, δηλαδή εἰς τὸ ἀνδρόγυνον· παρ. χάριν ὁ ἄνδρας μὲ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ ἐμπορίου του ἢ ἄλλο τί, τοῦ εὐρίσκειτο ὄφελος εἰς τὰ θανατά του εἴκοσι χιλιάδ. δραχ. εἰς μετρητὰ ἢ εἰς κτήματα, ἢ ἐκ τοῦναντίον εἴκοσι χ. δραχ. χρηματικὸν χρέος, τὸ ἐπιτόπιον ἔθος ἔδιδε τὸ δικαίωμα (μὴν ἔχοντες κατιόντας κληρονόμους) καὶ εἰς τοὺς ἀνιόντας ἢ πλαγίους συγγενεῖς τῆς γυναικὸς νὰ μοιράζον ἐξ ἡμισείας μὲ ἐκείνους τοῦ ἀνδρὸς ὅλην τὴν εὐρεθείσαν ὠφέλειαν ἢ ὑπεχρέωνεν εἰς περίστασιν χρέους καὶ τὴν προίκα τῆς γυναικὸς νὰ πληρώσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀφισμένου παρὰ τοῦ ἀνδρὸς χρέους. Ἦτον ὡσαύτως παλαιότατον ἔθος τῆς Κοινότητός μας, ὅτι ὅλαι αἱ μεταξὺ τῶν πολιτῶν ὑφιστάμεναι διαφοραὶ προσερχόμεναι ἀπὸ προικοσύμφωνα καὶ διαθήκας νὰ δικάζωνται ἐκκλητῶς παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως Ἐπισκόπου τοῦ τόπου καὶ ἀνεκκλητῶς ἀπὸ τὴν καθέδραν τῆς Ρώμης, αἵτινες ἀποφάσεις παρρησιαζόμεναι εἰς τὴν ἐπιτόπιον πολιτικὴν ἀρχήν, ἐλάμβανον ἄνευ λόγου τὴν ἐκτέλεσιν των καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.

Τὰ ἔθιμα δὲ τὰ ἀφορῶντα τὰς διαθήκας, πωλήσεις ἀκινήτων πραγμάτων καὶ ἀλλαγῶν τὰ ἐξάγει ἡ Σ. Γραμματεία ἀπὸ τὰ ἐπισυναπτόμενα ἀντίγραφα συνηθειῶν, αἵτινες εὐρίσκονται γραπτὰ καὶ παρακαταθεμέναι εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς αὐτῆς Κοινότητος. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἀπὸ πόσον καιρὸν ἐπεκράτουν αἱ συνηθεῖαι αὐταὶ εἰς τὸν τόπον μας, καὶ εἰς πόσον τόπον ἐκτίνονται, εἶναι ἀδύνατον τῆς Δημογεροντίας νὰ προσδιορίσῃ τὸ τοῦ καιροῦ ποσόν, ὅταν ἐμβῇκαν εἰς ἐνέργειαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος συνηθεῖαι, γνωρίζει ὅμως ὅτι ἡ ἀρχὴ των εἶναι παμπάλαιος, ἡ δὲ νῆσος μας σύγκειται ἀπὸ μίαν μόνον Κοινότητα, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔχουν χώραν αὐταί, διότι εἰς τοὺς εὐρίσκομένους καὶ κατοικοῦντας ἤδη ἐνταῦθα παροίκους, δὲν ἀνάγεται βέβαια ἡ ὑπόθεσις αὕτη.

Μένει μὲ τὴν ἀνήκουσαν ὑπόληψιν

Σόρα τῇ 12 Ἀπριλλίου 1833

Οἱ Δημογέροντες

Μ. Μακρινίτης

(Τ.Σ.) Γ. Δαλέζιος

Κ. Βουκῖνος

Γ. Ροῦσσος

Ὁ Γραμματεὺς

Α. Ρενουάρδ

(Ὑπογραφαὶ πρωτότυποι)

4. ΜΗΛΟΥ

Ἀρ. Πρ. 1481

Ἀποκρίσις εἰς τὸ α' περὶ τοπικῶν συνηθειῶν ζήτημα
τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας.

Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος καὶ δὲν ἀφήσῃ σύζυγον θέλει ἡ συνήθεια τῆς Μήλου νὰ κληρονομοῦν ὅλα τὰ ἄρρενα παιδιὰ τὴν περιουσίαν τοῦ ἐξ ἴσου· λαμβάνουν καὶ τὰ θήλη ἐξ αὐτῆς, ὅταν μητρικὴ δὲν ὑπάρχῃ, ὅχι ὅμως μὲ ἰσομοιρίαν, ταύτης δ' ὑπαρχούσης λαμβάνουν τὰ μὲν ἄρρενα τὰ τοῦ πατρός, τὰ δὲ θήλη τὰ τῆς μητρός.

Ἐὰν δ' ἀφήσῃ σύζυγον δίδει πρὸς αὐτὴν δικαίωμα ἡ συνήθεια ὑπανδρεύουσιν τὰ τέκνα τῆς, νὰ τὰ προικίσῃ ὡς βούλεται.

Εἰς τὸ β'.

Ἡ συνήθεια τῆς Μήλου δίδει δικαίωμα εἰς τοὺς γονεῖς ν' ἀφήσουν εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων τῶν ὅσα ἐκ τῆς περιουσίας τῶν βούλονται, δὲν τοῖς συγχωρεῖ μόνον μηδὲν ἀπόκληρον πλὴν μὲ πέντε μόνας σχεδὸν δραχμὰς δύναται νὰ ξεμοιράσῃ ὅσα τῶν τέκνων τῶν βούλονται, χωρὶς αὐτὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ ζητήσουν περισσότερον ἀπ' ὅσα ὁ πατήρ αὐτῶν διὰ διαθήκης {διὰ διαθήκης} τοῖς ἄφησε, δύνανται δ' οἱ γονεῖς νὰ δώσουν ἐκ τῆς περιουσίας τῶν καὶ εἰς μακρυνότερους συγγενεῖς καὶ εἰς ξένους σὺν τούτοις· ἐὰν δ' ἐλλείπῃ εἰς ἀλλοδαπὴν κανὲν τέκνον καὶ δὲν ἀφήσῃ πρὸς αὐτὸ μηδὲν, δύναται τοῦτο μετὰ τὴν ἔλευσίν τοῦ νὰ λάβῃ ἴσον μὲ τὰ λοιπὰ μερίδιον.

Εἰς τὸ γ'.

Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς πλὴν οἱ πλησιέστεροι δηλ. τὰ τέκνα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐγγόνια, εἰς ἔλλειψιν τέκνων κληρονομοῦν πατήρ ἢ μήτηρ, οὐχὶ καὶ πάπποι ἢ μάμμαι. Γονέων μὴ ὑπαρχόντων κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοί, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἀνεψιοί. Ἐν γένει οἱ πληστήρια ζοντες¹ μόνοι συγγενεῖς κληρονομοῦν τὸν ἀδιαθέτος ἀποθανόντα (χωρὶς συγγενῶν δὲν ἀπέθανε τινὲς εἰς τὰς ἡμέρας μας, διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν εἰς αὐτὸ συνήθειαν· ἀπέθανον δὲ πρὸ χρόνων πολλῶν γενεὲς ὁλόκληρες², καὶ τὴν μὲν κινητὴν αὐτῶν περιουσίαν, ποῖοι

¹) (γρ. πλησιέστεροι).

²) Πρόκειται, λίαν πιθανῶς, περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς πρωτεύουσας τῆς Μήλου κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, περὶ ἧς βλέπε ΙΩΣ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ, Ἡ ἱστορία τῆς νήσου Μήλου (Ἀθῆναι, 1927), 184 ἐπ.

ἐκληρονόμησαν ἀγνοοῦμεν, τὴν δ' ἀκίνητον, μηδ' ἡ κοινότης, μήτε ἡ Κυβέρνησις ἐξουσίασεν, ἀλλ' ὅστις τῶν πολιτῶν ἐκαλλιεργούσε γῆν ἀκαλλιεργητον μὴ ἔχουσαν κύριον τὴν ἐξουσίασεν καὶ ἰδιοκτησίαν τὴν ἔκαμε καὶ ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον.

Εἰς τὸ δ'.

Ἄν ἐξ ἀνδρογόνου ἀτέκνου ἀποθάνῃ τὸ ἐν μέλος δίδει δικαίωμα ἡ συνήθεια τῆς Μήλου εἰς τὸ ἐπιζῶν, νὰ καρποῦται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀποθανόντος ἐν ὅσῳ ζῇ χηρεύον, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ χαρίσῃ τι ἐξ αὐτῆς, ὅταν δ' ἀποθάνῃ ἢ ὑπανδρευθῇ ἐκ νέου, τότε κληρονομοῦν τὴν κρατούμενην παρ' αὐτοῦ περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος μέλους οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ὡς εἰς τὸ γ' ζήτημα, ἐξαιρεῖται ἂν οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος συμφωνήσουν ἰδιαιτέρως πῶς μὲ τὸ ἐπίζον¹.

Εἰς τὸ ε'.

Ἡ συνήθεια τῆς Μήλου δίδει εἰς τὰ θηλυκὰ τὴν μητρικὴν καὶ εἰς τὰ ἄρρενα τὴν πατρικὴν περιουσίαν, εἶναι δὲ εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων νὰ πράξουν, συμφῶνως ὅμως, ὡς βούλονται, μηδεμίαν αὐτοὺς ἀπαγορεύουσα συνήθεια.

Εἰς τὸ περὶ προικὸς Γ' ζήτημα.

Δὲν συγχωρεῖ ἡ συνήθεια νὰ καταθέσῃ ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ προίκαν λαβοῦσα, εἰς ἴσην μοιρασίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, μετὰ τὴν ἀποδίωσιν τῶν γονέων τῶν, ἀλλὰ χρεωστεῖ νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβε μερίδα.

Εἰς τὸ ζ'.

Ὅταν θυγάτηρ τις ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῆς λαμβάνει ὅ,τι οἱ γονεῖς τῇ ἄφησαν χωρὶς νὰ δύνανται οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς νὰ τὴν προικίζουσιν διαφορετικὰ, ἂν δ' οἱ γονεῖς ἀπέθανον ἀδιάθετοι λαμβάνει ὡς εἰς τὸ γ' κεφαλ.

Εἰς τὸ ὀγδοον.

Ἐκ τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς δὲν δύναται ἐπὶ μηδεμιᾷ ἀνάγκῃ ἢ πρόφασιν νὰ πωλήσῃ ὁ σύζυγος, νὰ ἀνταλλάξῃ ἢ νὰ χαρίσῃ καὶ ὅτι τούτων πράξει ἀκυροῦται μὴ ὦν παρὰ τῆς γυναικὸς ὑπογεγραμμένον· μήτε ἡ σύζυγος αὕτη δύναται νὰ πράξῃ τοιοῦτον τι εἰς τὴν² χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀνδρός.

Συνήθειαι γραπταὶ ὑπῆρχόν ποτε, ἀλλ' ἐχάθη τὸ ἔγγραφον καὶ μήτε εἰς τὴν μνήμην τινὸς μένουσιν ὅλαι.

¹) Γρ. ἐπιζῶν.

²) Εἰς τὸ κενὸν πρέπει νὰ ὑπῆρχεν ἡ λέξις προῖκα.

Ἐπικρατεῖ δὲ συνήθεια ἔκπαλαι, ὅταν ἐξ ἀνδρογόνου ἀτέκνου ἀποθάνῃ ὁ σύζυγος διαθετὸς ἢ ἀδιάθετος νὰ λαμβάνῃ ἢ ἐπιζῶτα σύζυγος τὸ ἥμισυ ἀφ' ὅσα περισσεύματα εὑρεθῶσιν ἀπὸ προῖκα, ὅπου ὑπανδρευθεὶς εἶχεν ὁ σύζυγος ἢ εἰς κτήματα ἢ εἰς χρήματα, ἐξαιροῦντες μόνον τὰ τῆς ἐνδυμασίας του.

Ἑτέρα συνήθεια.

Ὅταν τις δώσῃ τι ἐκ τῶν κτημάτων του εἰς ξένον τινὰ καὶ αὐτὸς ὁ λαβὼν δηλ. ἀποθάνῃ χωρὶς τέκνων καὶ ἀδιάθετος, λαμβάνουν τὸ κτῆμα τοῦτο πάλιν οἱ συγγενεῖς τοῦ δώσαντος καὶ οὐχὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ λαβόντος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποθανόντος.

Ἦτον ἑτέρα συνήθεια, καὶ ὅταν ζῶα τινὸς ἤθελε φάγῃσι ἐλαίας μπολιασμένας ἑτέρου ἐπλήρωνεν ὁ ἔχων τὰ ζῶα πρὸς τὸν κύριον τῶν ἐλαιῶν ἐν χρυσοῦν βενέτικον δι' ἑκάστον μπόλι, αὕτη ὁμως ἡ συνήθεια παρημελήθη καὶ δὲν ἰσχύει πλέον.

Ὅταν ἤθελε συμβῇ ἀλλαγὴ ἢ πώλησις καὶ ἀγορά ζῶων ἐκάστου εἶδους καὶ ὁ ἀνταλλάξας ἢ ἀγοράσας ἤθελε φέρῃ τὸ ἀνταλλαχθὲν ἢ ἀγορασθὲν ζῶον τεσσαράκοντα βήματα μακρὰν ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ παρέλαβεν τόπον, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὸ στρέψῃ μεταμελούμενος καὶ πᾶν πάθος αὐτοῦ ἦτον εἰς βάρος του.

Ὅταν τις ἤθελε πωλήσῃ χωράφιον ἢ ἀμπέλιον καὶ δὲν ἤθελε ἐρωτήσῃ τοὺς συγγενεῖς του ἢ πλησιεστέρους τοῦ χωραφίου· τότε προτιμῶνται πρῶτον οἱ συγγενεῖς νὰ τὰ ἀγοράσωσι ἢ ἂν αὐτοὶ δὲν θέλουν καὶ τὸ θέλουν οἱ πλησιέστεροι τὸ λαμβάνουν· καὶ γίνεται ἄκυρος ἡ πώλησις τοῦ ξένου ἀγοραστοῦ. Ἐξαιρεῖται ὁμως ἐπὶ δημοπρατίας.

Ὅταν ζῶα τινὸς βλάψουν τοὺς καρποὺς πρωίμους ἢ ὀψίμους ἑτέρου, ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ ἐκτιμᾶται ἡ ζημία ἀπὸ κοινὸν ἐκτιμητὴν καὶ ὁ βλάψας πληρώνει κατὰ τὴν ἐκτίμησιν. Τῶν χοίρων μόνον ἡ ζημία δὲν ἐκτιμᾶται ἀλλὰ τοὺς φονεύει ὁ βλαπτόμενος.

Ἦτον συνήθεια νὰ φονεύουν καὶ τὰς βλαπτούσας τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν ὀρνίθων, πρὸ ὀλίγων δὲ χρόνων ἔπαυσε, ὥς οἱ ἐξ αὐτῶν βλαπτόμενοι δὲν ἀποζημιοῦνται· πρᾶγμα ἄδικον.

Ἑτέρα.

Τὰ βροχικὰ νερὰ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ τρέχουν, ὁπόθεν ἐξ ἀρχῆς ἔτρεχον, καὶ αὐτὰ τὰ εἰς στέρνας εἰσερχόμενα, παρὰμελεῖται δὲ ἡ παρ' αὐτῶν προξενουμένη βλάβη καὶ ἂν ἐγγίξῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὕγειαν, ὥστε συμβαίνει νὰ διέρχονται ὕδατα δι' οἰκίας ἑτέρου εἰς ἑτέραν στέρναν, καὶ ἐκτὸς¹ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν ἂν βλάπτεται.

Ὅταν τις πωλήσῃ κτῆμα τι καὶ ἐλλείπει εἰς ἀλλοδαπὴν ὁ πλειστηριάζων συγ-

¹) Γρ. αὐτός.

γενής ἔχει τὸ ἴδιον δικαίωμα, ὅταν ἔλθῃ νὰ δίδῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου ὅπου τὸ ἡγόρα-
σεν καὶ νὰ λαμβάνει τὸ κτῆμα· ἐξαιρεῖται ἂν ἐπωλήθῃ ἐπὶ δημοπρασίας, διότι τότε
μένει εἰς τὸν πλειοδότην.

Ἐν Μήλῳ τῇ 3 7/8ρίου 1833

Εὐπειθέστατοι

Ὁ Γραμμ.

Οἱ Δημογέροντες

ν. ταταράκης

Ἰάκωβος Ἀρμένης

(Τ.Σ.) Εμ. Βασιλείου

(Ἐπογραφαὶ πρωτότυποι)

5. 107

A. Π. 429

Ἐκθεσις τῶν ἐπιτοπίων συνηθειῶν τῆς Νήσου Ἰου.

Α'. Κατὰ τὸ 1 ζήτημα τῆς ὑπ' ἀρ. 330 ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης
Γραμματείας τῆς ἐπικρατείας ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, ὅταν τις ἀποθάνει ἀδιά-
θετος τὰ θηλυκά του παιδιὰ ὡς ἀσθενέστερα νὰ λαμβάνωσι ἐκ τῆς περιουσίας του
περισσότερον μερίδιον ἀπὸ τὰ ἀρσενικά.

Ἡ συνήθεια αὕτη, ἂν καὶ ἐπικρατεῖ ἀπὸ χρόνων, δὲν φυλάττεται ὅμως γενι-
κῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς Νήσου ταύτης.

Β'. Κατὰ δὲ τὸ 2 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια ὑποχρεοῖ τοὺς γονεῖς ν'
ἀφίνωσιν ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν των εἰς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἐκτὸς τινὸς μέρους
πολλὰ μικροῦ καὶ περιττοῦ, τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ διαθέσωσιν ὅπου καὶ ὅπως
βούλονται.

Ἡ συνήθεια αὕτη ὑπάρχει ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μεταξὺ ὅλων τῶν κατοίκων.

Γ'. Κατὰ τὸ 3 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάττει ὅταν τις ἀποθάνῃ χωρὶς
διαθήκην νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιὰ του, ἂν ὅμως δὲν ἔχῃ τέκνα νὰ τὸν κλη-
ρονομοῦν οἱ γονεῖς του· πλὴν οὗτοι δύνανται νὰ κληρονομήσωσι μόνον τὴν ἰδιοκτη-
σίαν καὶ τὰ κτήματα ἐκεῖνα ὅσα ἕκαστος αὐτῶν τῷ ἐπροίκισε, τουτέστιν ὁ μὲν πα-
τὴρ τὰ πατρικά ἢ δὲ μήτηρ τὰ μητρικά. Ἐὰν δὲν ἔχῃ γονεῖς νὰ τὸν κληρονομοῦν
οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὅχι οἱ πάπποι ἢ αἱ μάμμαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν οἱ ἐπιζῶντες
μόνον, οἱ δὲ ἀνεψιοί, ἤγουν τὰ παιδιὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀποθανόντων ἀδελφῶν δὲν
λαμβάνουν μερίδιον.

Ἡ συνήθεια τὸ νὰ κληρονομοῦσιν οἱ γονεῖς τὸν ἀποθανόντα ἀδιάθετον καθ'

ὅσον ἕκαστος τὸν ἐπρόκειτο καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν νὰ τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὄχι οἱ πάπποι ἢ αἱ μάμμαι, ἐπεκράτησε ἀπὸ καιρὸν ἀμνημόνευτον καὶ ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον ἐκείνη ὁμῶς τοῦ νὰ κληρονομοῦν τὸν ἀδελφὸν οἱ ἐπιζῶντες μόνον ἀδελφοὶ ἐπεκράτει μὲν, ἔπαυσε δὲ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν.

Δ'. Κατὰ δὲ τὸ 4 ζήτημα αἱ (sic) τοπικὴ μας συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν γραπτὸν νόμον, διότι ὅταν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι ἄτεκνον καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἰς τῶν συζύγων ἀδιάθετος, τότε τὸ ἀποθανόν μέρος τὸ κληρονομοῦν οἱ νόμιμοι συγγενεῖς καὶ ὄχι ὁ ἐπιζῶν σύζυγος.

Ε'. Κατὰ τὸ 5 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, τὰ μὲν θηλυκὰ παιδιά νὰ κληρονομοῦν τὴν μητέρα, τὰ δὲ ἀρσενικὰ τὸν πατέρα. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ συνήθεια, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀνέκαθεν, δὲν φυλαττεται ὁμῶς γενικῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους.

ΣΤ'. Κατὰ τὸ 6 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια δὲν δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ὑπανδρευθεῖσαν καὶ προικισθεῖσαν γυναῖκα νὰ καταβάλῃ τὴν προῖκα τῆς μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῆς εἰς τὴν κοινὴν συνεισφοράν καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδελφία τῆς, ἀλλὰ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην αὐτήν.

Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεκράτει ἀνέκαθεν.

Ζ'. Κατὰ τὸ 7 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον δίδουσα τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ὑπανδρευμένην θυγατέρα μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῆς νὰ λαμβάνῃ ἴσον μερίδιον ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῶν χωρὶς νὰ δύνανται οἱ ἀδελφοὶ τῆς νὰ τὴν προικίσουν ὀλιγώτερον ἀπὸ τοῦτο.

Η'. Κατὰ δὲ τὸ 8 ζήτημα ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάσσει ὅταν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι σύμφωνον δύνανται νὰ πωλήσῃ τὴν προῖκα, ἀλλὰ χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ οὔτε μέρος αὐτῆς τῆς προικὸς, ἐνῶ ἡ γυνὴ μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα, ἂν ὄχι ὅλην τουλάχιστον μέρος αὐτῆς νὰ πωλήσῃ.

Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων.

Συνήθειαι μὴ ἐμπεριεχόμεναι εἰς τὰ ζητήματα τῆς ὑπ' ἀριθ. 330 ἐγκυκλίου τῆς Γραμματείας.

Ὅταν εἰς τῶν συζύγων ἀποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ παιδίον καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθάνῃ καὶ αὐτό, ὁ ἐπιζῶν σύζυγος δὲν τὸ κληρονομεῖ, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, τουτέστι λαμβάνουσι ὅλην τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἀποβιώσαν μέρος.

Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἔκπαλαι καὶ διατηρεῖται μέχρι τοῦδε.

Ὅταν εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν γεννημένων ἀπὸ ἑνὸς πατέρα καὶ δύο μητέρας καὶ ἐναλλάξ ἀποθάνῃ ἅπαις καὶ ἀδιάθετος, ὁ ἐπιζῶν ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς κληρονομεῖ

μόνον τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ καὶ τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν καταγομένην ἀπὸ τὸν πατέρα των, τὴν δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τὴν κληρονομοῦν οἱ ἐξ αὐτῆς συγγενεῖς.

Ἐν Ἰφ τῇ 12 Μαΐου 1833

Οἱ Δημογέροντες
ματθαῖος λορεντζιάδης
Νικόλαος Σακελίου
γεώργιος θερμιότης

⟨Ὑπογραφαὶ πρωτότυποι⟩

